Název specializované mapy s odborným obsahem:

Rozšíření vrtule ořechové (*Rhagoletis completa*) v České republice v roce 2021

Autor / autoři: **Kamil Holý, Jiří Skuhrovec, Kateřina Křížová a Hana Platková**

Název organizace: **Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.**

Místo vydání: **Praha, Ruzyně**

Rok vydání: **2021**

Popis novosti mapy

Specializovaná mapa ($\mathbf{N_{map}}$) „Rozšíření vrtule ořechové v České republice v roce 2021“ dokumentuje změny ve výskytu invazního škůdce v České republice od roku 2017 až po současnost. Svým obsahem doplňuje a nahrazuje $\mathbf{N_{map}}$ „Rozšíření vrtule ořechové v České republice v letech 2017–2020“. Hlavním našim cílem je monitorovat změny výskytu v roce 2021, kdy byl zaznamenán obrovský nárůst počtu lokalit s vysokým poškozením ořešáků (*Juglans* spp.) způsobené vrtulí ořechovou na území ČR.

Vrtule ořechová (*Rhagoletis completa*) je významný invazní druh, který je řazen do dvoukřídlého hmyzu z čeledi vrtulovití (Tephritidae). V Evropě se jeho larvy vyvíjí v oplodí ořešáků. Při výskytu více larev může docházet k předčasnému opadu ořechů. Ztráty na výnosu jsou často i více jak 50 %, v počátcích invaze nebo v příznivých letech pro výskyt vrtule mohou larvy zničit celou úrodu.

Informace o rozsahu využití mapy

Vytvořená mapa poslouží při předpovídání dalšího šíření tohoto invazního druhu. Rychlost šíření dospělců od areálu výskytu larev v ořeších může být až desítky kilometrů díky aktivnímu letu za pomoci větru. Protože je rozlišení dospělců vrtule ořechové od jiných druhů vrtulí velmi obtížné, zaměřili jsme naší pozornost především na sledování přítomnosti larev v ořeších.

Specializovaná mapa ($\mathbf{N_{map}}$) „Rozšíření vrtule ořechové v České republice v roce 2021“ je zdarma k dispozici všem zájemcům na webové stránce: **www.najdije.cz**

Informace o přínosech mapy pro uživatele

V České republice byla vrtule ořechová poprvé zjištěna roku 2017 na jihovýchodní Moravě v oblasti ohraničené Znojmem, Brnem a Hodonínem, odkud se postupně šíří do vnitrozemí. Vzhledem k areálu rozšíření a početnosti přeletěla hranice ze Slovenska či Rakouska pravděpodobně již o několik let dříve, nicméně při nízkém výskytu unikala pozornosti. V roce 2019 již byla hlášena zvýšená škodlivost na vlašských ořeších, nezřídka došlo až ke zničení celé úrody (předčasný opad nezralých ořechů). Areál výskytu na Moravě i v Čechách byl v roce 2020 a zejména 2021 tak rozsáhlý, že pro lepší zachycení skutečného rozšíření vrtule ořechové v ČR byla zapojena do monitoringu také široká veřejnost v rámci projektu Občanské vědy NAJDI JE! I z důvodu výskytu vlašských ořechů na soukromých pozemcích, kam inspektoři nemají přístup.

Díky detailnímu mapování výskytu tohoto škůdce je možné předpovídat další šíření tohoto druhu, a následně máme možnost včas aplikovat ochranu, např. lepové desky, potravní atraktant s insekticidem.

Seznam odborných podkladů, které předcházely vypracování mapy.

K tvorbě mapy byly využity tři zdroje dat:

1, data K. Holého, který tento druh monitoruje od roku 2017. Některá data byla již uvedena v následujících zdrojích:

Holý K., Skuhrovec J., Křížová K. (2020) Rozšíření vrtule ořechové (*Rhagoletis completa*) v České republice v letech 2017-2020.

2, data získaná z ÚKZUZ

3, data získaná od široké veřejnosti v rámci projektu Občanské vědy NAJDI JE! (www.najdije.cz) (projekt **LTC19011).**

Dedikace:

Specializovaná mapa s odborným obsahem byla vypracována v rámci výzkumného projektu/podpory na rozvoj výzkumné organizace č. **MZe-RO0418, LTC19011** a **QK1710200**.

Jména oponentů (kteří zpracovali posudky) **a názvy jejich organizací**.

Ing. Vladan Falta, Ph.D.
BIOCONT LABORATORY spol. s r.o., Modřice

Mgr. Petr Heřman

Rozšíření vrtule ořechové (*Rhagoletis completa*) v České republice v roce 2021

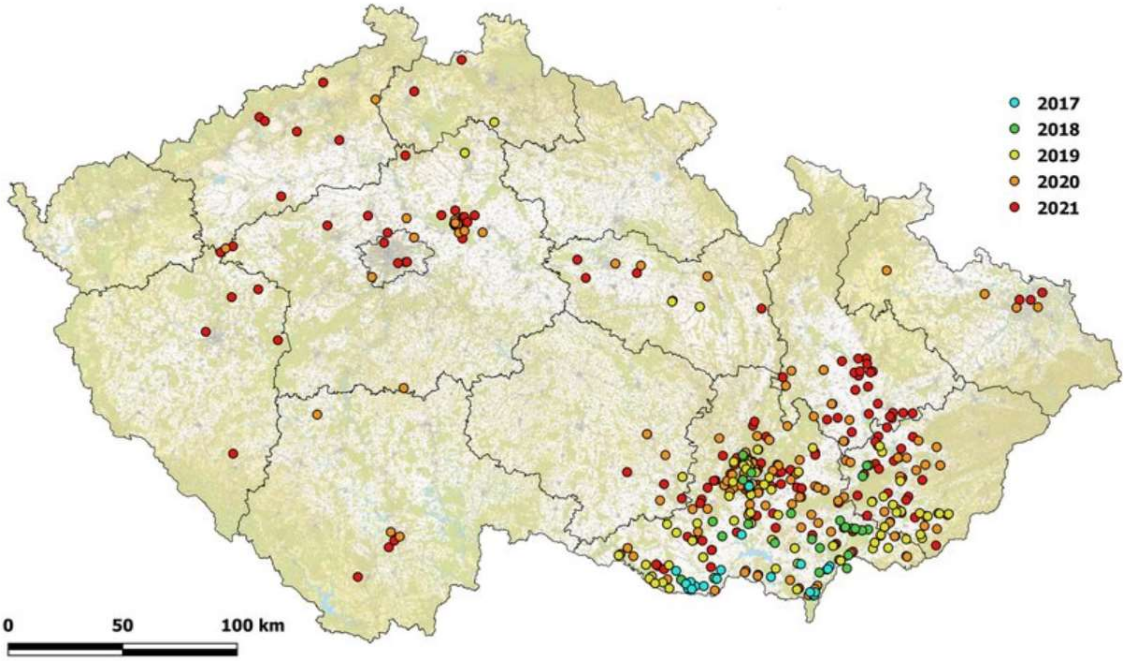

v y d á v á

O S V Ě D Č E N Í

UKZUZ 227684/2021

o uznání specializované mapy s odborným obsahem v souladu s podmínkami Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací, schválené usnesením vlády dne 8. února 2017, číslo 107 a její samostatné přílohy č. 4 schválené usnesením vlády dne 29. listopadu 2017 č. 837.

Název specializované mapy s odborným obsahem:

Rozšíření vrtule ořechové (Rhagoletis completa) v České republice v roce 2021

Autor/autoři: **Kamil Holý, Jiří Skuhrovec, Kateřina Křížová, Hana Platková**

Název organizace/cí: **Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.**

Místo vydání: **Praha-Ruzyně**
Rok vydání: **2021**

Specializovaná mapa s odborným obsahem byla vypracována v rámci výzkumného projektu/podpory na rozvoj výzkumné organizace č. MZe-RO0418, LTC19011 a QK1710200.

Brno 21.12.2021

Ing. Daniel Jurečka
ředitel ústavu

……..……..
Podpis/elektronický podpis
zástupce odborného útvaru státní správy

Souhlas ředitele Odboru vědy, výzkumu a vzdělávání MZe:
V …… dne ……..

Mgr. Jan Radoš
Digitální podpis:
29.12.2021 15:05

....…….
Podpis/elektronický podpis
ředitele/ředitelky Odboru vědy, výzkumu a vzdělávání